

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
administracije in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu h. št. 190.

Izhaja trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

* „Slovenec“

(* kaže članek, ki smo jih iz konfiscir. lista ponatisnili.)
z današnjim listom prične svoj peti letnik, in kdor ga sedaj primerja z bornim pričetkom, mu vsestranskega napredka ne more odrekati. Da še ni dospel do vrhunca popolnosti, temu se nihče ne bode čudil, kdor le površno pozna zapreke in sitnosti, s katerimi se je dandanes boriti katoliškemu in zlasti še slovenskemu časnikarstvu. Med tem ko liberalni listi svojim vrednikom, dopisnikom in pisateljem prinašajo čast in denar, morajo se vredniki, dopisniki in pisatelji katoliških, zlasti slovenskih časnikov truditi skoraj — zastoj, po vrhu pa še tudi v drugih svojih razmerah trpeti zavist in preganjanje dostikrat celo od tistih strani, od katerih bi se bilo katoliškim listom nadejati najkrepkejših podpore. To je glavni vzrok, da je moral že marsikateri izvrsten konservativen časnik ali poginuti, ali se pa vsaj skriti, kakor n. pr. vrli požunski „Recht“, ki bode od silmal namesto vsaki dan, izhajal le vsaki teden enkrat.

Da „Slovenec“ ni poginil, kakor so nekteri pričakovali in nameravali, zahvaliti se je v prvi vrsti blagodušnim ustanoviteljem njegovim, ki so zvedivši omenjene nakane odločno izrekli, da hočejo na vsak način ohraniti „Slovenca“, če bi tudi zanj morali mnogo žrtvovati. Mnogi so se res tudi velikodušno spominjali njegovega vredništva, o katerem so vedeli, da lastnega dobička pri „Slovenca“ ni nikdar iskalo. Ker ni mogoče se vsakemu posebej zahvaliti, naj bo vsem skupaj za njihovo požrtovalnost javno izrečena naj priskrbenjša zahvala. Enako zahvalo izrekamo tudi vsem častitim gospodom

dopisnikom in prijateljem, kateri za svoj obilni trud večidel niso imeli nobenega drugega plačila kakor zavest, da so si po svoji moči prizadevali razširjati dobro, zatirati laž in odvrniti hudo, katerega je dandanes med človeštvom toliko nakopičenega. Vse te gospode prosimo, da naj nas enako podpirajo tudi za naprej, in svesti smo si, da se „Slovenca“ ne bode bati ničesar, dokler bode imel tako nesebične in marljive podpornike, kateri se za občni prid ne vstrašijo nobene žrtve, nobenega truda. Prosimo jih pa, da naj si v svojih poročilih in dopisih prizadevajo, kar je najbolj mogoče biti nepristransko, da ne bomo nikomur dajali prilike pritoževati se o osebnih napadih. Z mirno vestjo zamoremo reči, da vedoma nismo hoteli nikogar žaliti, in da se bomo tega pravila držali tudi v prihodnje; a ravno tako izrečemo, da se ne bomo vstrašili ničesar, kadar bode šlo za pravo in pravico. „Recta tueri“, braniti pravo in pravico nam bode vselej prva in najglavnejša skrb, če se bode morda vsled tega tudi posameznim kadilo. Ob enem si bomo prizadevali tudi vstrezati vsem nam razodetim željam, in bomo, ker se je nova mera in vaga že vdomačila, zopet prinašali tržne, žitne in druge cene, eksekutivne dražbe, loterijske številke, vradne oklice in vse druge za občinstvo važne reči. Zato pa se trdno nadejamo, da nam dosedanji častiti naročniki ne ostanejo le ne zvesti, ampak da nam bodo skušali pridobiti še katerega novega naročnika, ker je pomnoženje naročnikov najboljši pripomoček listu dati trdno podlago in čedalje večjo popolnamost.

* Brezbožna država v zgodovini.

V štirih člankih pojasnil sem v preteklem letu podlago moderne liberalno-materijalistične države; razkazavši v obče njen načrt sem v posamnem narisal in po mogočnosti tudi zavrgel njeni brezbožni nastanek, namen in uk v državi kot izvoru vsega prava; predno pričem v posamnem pretresovanje njenih razmer proti katoliški cerkvi, naj iz zgodovine pojasnim, kam da pripeljejo dosledno izpeljani ti nauki.

V preteklem veku razširil se je materijalizem in z njim vsaj pojem ali zrno njegovega uka o državi iz Angleškega na Francozko in je tu zadobil v kratkem mogočen vpliv na mišljenje in delanje narodovo. Njegov sad je francoska prekucija; a ona je tudi vzor moderne države. Sicer se res mora vsaj nekoliko onih grozovitih činov pripisovati razvnetosti in fanatiziranju ljudstva, preneglemu premenjenju vseh razmer in tudi bilo bi se malo vmirilo divjanje, ko bi bile zginele vse reči, spominjajoče na prejšnje čase. V velicih obrisih pa, in če ne pozabimo omenjenih okoliščin, je in ostane francoska država, kakoršna je bila od leta 1793 naprej, vzor moderne države. Pri popisovanju tega vzora posluževal se bom podatkov, katere navedujejo „Periodische Blätter“ v lanskem letniku. Razvidno bo, da država ločena od Boga, more roditi le krivico in nepravnost, nesrečo in revščino, občno nevarnost in plahost, da ona niti ne more doseči svojega materijalnega namena. Hudobije, ki so se godile v imenu države, presegajoče vse, kar je mogla pokazati zgodovina prejšnjih vekov, izpeljujejo se popolnoma dosledno

* Nekoliko dni pri Horvatoviču.

(Obrazi iz bojnega tabora.)

II. Pot v tabor.

(I. Glej IV. letnik št. 143.)

„Ukazali so,“ — — — — — Chrestov, „naj takoj iz Belega odidem v Aleksinec, iz Aleksinca pa bodo poslali, kamor — — — — — treba.“

„12. dan julija meseca (ali po — — — — — koledarji 30. junija) sem se iz Belega grada odpeljal naravnost proti Smederevu. Nisem bil prvič ta pot na deželi v Srbskeji, za tega delj se mi je na poti iz Belega grada v Aleksinec zdelo tako, kakor bi domá bil. Ali kolika je bila razlika! Poprej je bilo vse živo po vaseh in mestih, ta pot pa je bilo povsodi tiho in mrtvo, — kakor bi bilo vse pomrlo bilo, tako so bila sela. Le kaka ženska se je tam pa tam prikazala med hišami, ali pa je le kak zgrbljen starček, ali kakov otrok pogledal izza tega ali tega opla. Krčme in kavarne so stale prazne; v marsikateri gostilnici je gospodar sam sedel — zamišljen, ali pa je le kekega človeka pri sebi imel in pijačil z njim vred,

zato da si je kratil čas. Zdaj še le sem se preveril, kaj je to — vojska. Lahko, čitatelj, misliš, kako neprijetno mi je bilo na poti skozi neljudnate vasi. Motril sem drevje in prasce ob cesti, pa na daleke gorske grebene sem se oziral, da sem se motil.

„Naposled se pripeljem k vasi Bagrdanu. Pred vasjo drži majhen most čez nekov potok, ki se vije v Moravo. Na mostu je stal stražnik, imel je zarijavelo puško; stopil je k vozu in rekel mi, naj se oglasim pri kapitanu, kedo sem. Povprašam ga, kje je kapitan. Pokazal mi je neko vaško kavarno.“

„Res je kapitan sedel v kavarni — in nekega popa in dva druga možka imel pri sebi: kartali so vsi štirje. Dvakrat, trikrat je pregledal moja pisma, voščil mi srečno pot, pa je zopet sedel h kartam. Ali takoj jih je zopet moral deti iz roke. Gruča ljudi je bila štiri tate pritirala na naglo sodbo.“

„Ali ste krčmarju novce ukradli iz zaboja, ne?“ — popraša kapitan resno.“

„Nismo ukradli novcev ne, gospodar,“ — odgovorili so hudodejci. „Mi smo pili, pa smo odšli.“

„Dobro je, zaprite jih v hlev!“ — ukaže kapitan, pa je bilo konec vse sodbe.“

„Na večer sem prišel v Jagodine. Zjutraj zgodaj sem šel čez Moravo in odšel dalje proti Čupriji. Od Čuprije naprej je bilo živješe na cesti in po vaseh. Že sem se bližal velikej vojski. Srečavali so nas selski vozovi s živežem vred. Zagledal sem, da ima mnogo voznikov na sodeh s smodnikom goreče čibuke v ustih, zato sem jih opomnil in posvaril; ali vozniki so le kimali z glavami, smijali se in hladnokrvno gonili dalje.“

„Ko sem se bil pripeljal v Paračin, čudovito se mi je zdelo: z vseh hiš in skozi vsa okna so viseli Srbski prapori. Menil sem, da je to proslava kake zmage, o katerej še nisem slišal, naposled pa se spomnim, da je tu glavni kneževi tabor. Zagledal sem tudi kneževi dvorec, prosto poslopjice, zasuto s prapori in z venci. Po ulicah je bilo vse polno vojščaka in udov „rudečega križa.“

„Po nekotikih urah sem se pripeljal v Aleksinec. V Aleksincu je bilo, kakor na kakem semnju. Pred mestom, takoj za nasipi je bila cela vrsta krčem, po katerih so se voj-

iz materijalističnih ukov; komur še govori pamet, naj misli in pomisli, kam nas bodo peljale čisto enake namere sedanjega veka!

1. Prekucija vničila je vso pravo svobodo.

Rousseau pripisoval je državi izvor vseh pravic; v državno veljavo pa je naredil ljudstvo in njegovo voljo, tako da se vse pravo izpeljuje iz ljudske volje, da je vse, kar ono hoče, postava. Uk sam na sebi sem že zavrgel in pokazal, kako je vse pravo od Boga, da je večno in nespremenljivo. Oglejmo si posledice v francoski vzorni državi!

Človek ima pravo do življenja in do prostosti; a kako je to spoštovala revolucija! Nikdo, ki ni molil državnega boga, si ni bil svest življenja. V avgustu l. 1792 sklenili so preiskovanja hiš, da so vse sumljive poiskali, zaprli in pomorili; sumljivi pa bili so vsi, kateri niso bili v zvezi z vladajočimi, kateri so si hoteli pripisovati lastno prepričanje. Pričelo se je krvavo klanje; nikdo se ni mogel odtegniti strašni nevarnosti; zaprli so mestna vrata, preiskali vse klete in skrivne kote, ter jih tako zajeli nad 3000, ktere so vse živinsko pomorili. — V septembru l. 1793 sklenjena je bila postava „o sumljivih“, ki je le malo jih pustila, da bi se mogli odtegniti moriji; poleg nje bili so sumljivi vsi, ki so se skazali po obnašanju, činih govorih in spisih ko prijatelji in služniki trinožstva-federalizma in ko sovražniki ljube svobode; vsi, ki niso mogli dokazati, s čem da se žive in da zvesto spolnujejo dolžnosti državljske; vsi vradniki odstavljani od svoje službe; vse plemstvo z ženami in otroci in privrženci; vsi, ki so hoteli od 1. julija 1789 iz dežele iti, če so prav pozneje premenili svoj namen. Te postave posluževali so se trinogi zoper vsakega, čegar stan, omika ali bogastvo jim ni bilo po godu; ona je žugala vedno vsakemu mirnemu človeku, ker vsaka beseda že mogla je biti povod tožbe in gotovo sledeče obsodbe. Iz nje razvilo se je najostudnejše vohunstvo; nikomur ni bilo zaupati, da ni skriven ogleduh. To je bila prostost in varnost življenja v tej vzorni državi. Pa preveč bi naštevati posamne dogodke, zadostuje, ako povem, da so bile napolnjene vse ječe, pa tudi vsi prejšnji samostani, gradovi so bili premenjeni v zapore; in vendar le malokdo je

srečno odšel krvoločnosti rabeljnov. Preiskovanja in pravde ni trebalo; porotniki ležali so zijaje na klopih in hladnokrvno izgovarjali svoj „kriv!“ nad nedolžnimi žrtvami. „Kako se imenujete? Ste poniževali narodno zastopstvo? Ste obrekovali revolucijo? Ste podpirali aristokratske spise? Ste hotli zamoriti prostost?“ To so bila vprašanja, ktera je seveda zanikal vsak zatoženec in že je mislil, da je prost, pa naenkrat so mu naznanili smrtno obsodbo. — Pa še prepočasno je napredovala moritev; z novo postavo je bila meseca junija 1794 vstanovljena sodnija, ki naj s smrtjo kaznuje „sovražnike ljudstva“, a kteri da so ti, ni bilo določeno; ni bil dopuščen zagovornik, niti skrivno vpraševanje, niti priče; porotniki naj sodijo po „svoji vesti.“ Zdaj ga pač ni bilo človeka, da bi ne bil v vedni smrtni nevarnosti; kakor je djal poslanec v konventu, ni bilo ostalo druge pomoči za onega, ki je hotel oditi giljotini, kakor da se vstreli. Dosti je, dosti teh grozovitih dogodkov; a oni kažejo nam jasno, kam je pripeljala država odpadla od Boga nesrečni človeški rod, kako konča vse pravo življenja in prostosti.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. januarja.

Avstrijske dežele.

Na Českem bodo imeli po naznanilu stare „Presse“ koncem tega meseca zopet volitve za državni zbor, o katerih se pa po dosednji skušnji že zdaj zamore povedati, kako da se bodo izšle.

Ogrski ministerski predsednik Tisza je na vošila svojih tovaršev v novem letu odgovoril v daljnem govoru, v katerem je pa le to jasno povedano, da se morajo v notranji in vnanji politiki posebno varovati ogerske koristi. Omenjal je sicer tudi vzajemnosti z Avstrijo, a le memogrede in samo zarad koristi, ktere Ogarska od te vzajemnosti ima.

Vnanje države.

Konferencija v Carigradu nima zaželenega vspeha. Turčija o mednarodni komisiji in njeni žandarmeriji, kakor tudi o pomiloščenju bulgarskih vstajnikov in razširjenji Srbije noče nič slišati. Poslanci pa so se dogovorili, da od prvih nasvetov za las ne od-

jenjajo in da bodo zapustili Carigrad, če bi se turška vlada branila sprejeti te nasvete. Včeraj je imela biti zadnja seje konferencije, pri kateri se je imela poslanec naznaniti končna volja vlade turške. Toda le malo upanja je, da bi se Turčija vdala. Ker Midhat-paša najmanjše reči noče odjenjati, sprli so se ministri med seboj in Midhat utegne odstopiti. S tem bi pa reč še ne bila rešena. Vsled nove vstave bi jo morala pretresati namreč tudi turška zbornica, ki bi pa nasvetom vnanjih vlad gotovo še trdovratnejši nasprotovala kakor Midhat paša sam. Premirje tedaj, ki se je do 1. marca podaljšalo, ni še nobeno poročstvo, da bi se ne pričela vojska, ki se je le za toliko časa odložila, da se vlade zanjo zadostno pripravijo.

Na Srbskem ostane Ristič na vladinemu krmilu in Marinović ostane — v Petrogradu.

Rumunska oporeka novi turški vstavi, ki Rumunijo prišteva k nerazdeljivemu cesarstvu turškemu.

Perzija je sklenila zvezo z Rusijo in poslala je 40 regimentov na mejo turško, tako turški poslanec iz Teherana poroča v Carigrad.

Angleško brodovje je zapustilo beziško luko, pa se od ondod ni podalo v Solun, ampak v grško ladjišče Pirej.

Na Grškem se priprave za boj neprenehoma nadaljujejo.

Izvirni dopisi.

Iz novomeške okolice, 3. januarja. (Naši narodnjaki, čitavnica in naši nemčurji.) Uže večkrat so slovenski listi tožili, da naši narodnjaci spiijo. Žalibog, da je temu res tako; za narodno stvar je mnogim prav malo mar; danes Slovenec, jutri nemškutar, to je navadno geslo. Posebno mlajši ljudje v raznih službah, ki so v svojih dijaških letih večno zvestobo prisegali svojem uarodu, podpirajo zdaj rajši našo kazino. Prepričan pa sem, da to delajo le zarad svojih predstojnikov, kateri so večidel grand nemčurji. Naši meščani (purgarji) so tudi zelo omahljivi, in vendar še taki, kateri so kot hudi nemčurji znani, ne znajo pravilno niti nemški govoriti, niti slovenski. Živim kot puščavnik in le malo med ljudi zahajam, zategadelj tudi njih nemčino težko umem. A če pojde tako na-

ščaki krepčali z vinom in rakijo, pripravljali so se na smrt.“

„Glavni štab je bil pred Aleksinško cerkvijo v neke starodavnej hiši, okrog katere je stal plot. Ob plotu pri vratih je stala straža. Stopil sem pred načelnika, polkovnika Protića, ki je takoj potlej dobil generalsko čast. Po kratkem razgovoru me je poslal, kar sem sam želel, k polkovniku Horvatiću, čegar vojska je tedaj bila daleč na vshodu prav Balkanu v znožju na zemlji Pirotske krajine, torej že v Bolgarskeje.“

„Krasna, nova cesta drži skozi Banjo v Knjaževac. Pri Banji mora človek skozi prodoriti med vrhovi Rtanje in Ozrena; tu je meja Aleksinškega in Knjaževškega okraja.“

„Slišal sem, da so Turci in njih divji tovariši Čerkezi in ciganje popalili blezu šestdeset vasi v Pirotskem kraju poleg reke Nišave in ob Srbskeje meji — in da so tamošnji bivalci pobegnili v Srbsko, česar jaz nisem hotel verovati, a brzo sem se preveril, da je resnica to.“

„Ob cesti sem povsodi videl cele gručice moških, ženskih in otrok; njih obleko takoj

v prvem pogledu razlikuješ od Srbskega selškega kraja po Knjaževške krajini. Ženska ima na sebi dolgo, belo kožuljo (rizo) prav do kolen; rokava ima takova košulja široka, vrhi košulje nosijo kratko suknjo brezi rokavov, — suknjica, jako podobno prsljaku, prešita je sè žolto prejo in s pisanim cvétijem po vsej prednji strani. Ta suknjica je prepasana z usnjatim pasom, ki ima zapono odličeno sè srebrnimi dragotinami. Vrhi suknjice nosijo dolgo suknjo, kakor kako košuljo, ta suknja tudi nima rokavov; roba je črna, močna in volnena. Obute so bile v bele ali pisane nogavice, segajoče prav do kolen.“

„Čudil sem se nenavadno dolgim lasem, ki ženskam sezajo pod kolena. Pa to niso bili res lasje, temuč krepka volnena preja je bila — spletena. Na glavi imajo v lase vpletene stare srebrne novce.“

„Obrazov niso imeli grdi; pod črnimi obrvmi se jim svetijo črne oči, nos je razmeren, usta imajo srednje velika, obraze nekako okrogle, rudeče bele, teles pa so visokih in vitkih.“

„Moški so bili največ belo oblečeni: imeli

so na sebi tesne nogavice, prsljak iz drevesne volne, belo suknjo z rudečim pasom, a vrhi vsega belo suknjo do kolen. Glavo imajo nekateri do čela obrto, le dolg šop las jim s temena visi in seza na ramena. Glave pokrivajo sè šubavo iz ovčje kože, iz katere je volna izglajena.“

„Taka noša je navadna okrog Pirota. Bolgarji ta ljud imenujjo Šope, naselišča tega plemena sezajo na jug do Zofije, do Samokova, do Kjustendila in Kratova.“

„Ubožci so korakali ob cesti in po lesovih tako, kakor kaka razkropljena čreda. Sami niso znali, kdé je kateri. Vsak je pobegnil, kekor je mogel, za tega delj ni bilo čuda, ker so bili goli, bosí in lačni. Videl sem matere, katere so na enej roci imele dete, v enej so nesle šarenice in različno posodje, okrog njih pa so begali drobni otročiči. Dež in veter jih je imel v lasti — in živeli so tako, kakor zverjad živí po lesovih. Kar je meni znano, blezu 30.000 duš je pobegnulo iz Bolgarske v Srbsko, kder še zmérom v največej gnječi živé — razprostrti od Timoka do Belega grada. Pogled na to razstoče vsa-

prej, bomo kmalo v kacev nemškem listu brali, da je nastal nov nemški dialekt imenovan novomeški.

V naši čitalnici je premalo življenja. Medtem ko naši nemčurji zmeraj veselice dajejo, dala je naša čitalnica le jedno. Vzrok temu je menda mlačnost naših narodnjakov, ki jo premalo podpirajo materijelno kakor tudi duševno. Letos se je le jedenkrat predstavljala dramatična igra. Igrali so še zadosti dobro; igra je bila vsaj estetična.

Nedavno je naša kazina napravila veselico za slovenske pogorelce v Jablaniku. Vedeti pa morate, da so naši nemčurji jako politični: videli so, da kazini marsikaj še manjka, kar se je najlažje po tej priliki omislilo. Dohodkov je bilo 140 gld., od kojih so za pogorelce darovali sto gld. Tudi drugačej so dali še dve veselici z vstopnino, katero je moral vsaki ud plačati; blagodušnost ni bila omejena. To je nekatere ude hudo jezilo in 5 odličnih udov je v kratkem iz kazine izstopilo, le en nov pa je pristopil. Tak napredek bo za nas dober. Koncem pusta bo pa razpuščena, tudi kazinska godba, s katero so se novomeški velikaši tolikanj ponašali in vrh vsega tega bo še predsednik naše kazine v kratkem naše mestice zapustil. Želimo mu srečno pot, lepo vreme in — boljšo srečo.

Marsikdo je uže trdil, da nemčur ali prostomavtar je vse jedno. Pri nekej veselici, katero so bili napravili naši nemčurji, norčevali so se iz narsvetejših reči katoliške cerkve. Travestirali so lepo cerkveno pesem „tantum ergo“, nekdo pa, kateremu so slov. duhovniki dosti dobrega storili, posmehoval se je vnebohodu device Marije. Če bi se v naši čitalnici kaj čez nemčurje reklo, bil bi to precej političen prestop. Ravnapravnost, kje si?

In trden značaj pa nevstrašljivost, kje ste ostale? Tudi ve ste izbežale iz našega gozda. Saj so se nekteri, kakor se čuje, pod drugimi imeni vpisali v našo čitalnico, nekdo pa ni hotel v naši čitalnici peti, boječ se, da bi mu to pri službi njegovi ne škodovalo.

Puščavnik na Gorjancih.

Iz Zagreba, 2. junija. Preč. g. dr. Fr. Rački, predsednik jugoslovanske akademije v Zagrebu, instaliran je bil 19. pret. m. v Djakovu kot kanonik lektor djakovskega kapitola. —

Matica hrvatska je nekako životarila do-

slej, in treba je bilo, da se je pobudila nekoliko. V Obzoru naznanja sedaj predsednik J. Kukuljević, da obrok za vplačevanje traja do konca svečana, in da družniki dobijo to leto tri knjige in to Vernejev pot okoli zemlje, V. zvezek Stanka Vraza in Anderse-nove pravljice; knjige se razpošiljati prično meseca januarja. Letniki plačujejo po 3 gld., ustanovniki pa 50 gld. ali koj skupaj ali v petih letih.

Umrli je v Zagrebu 19. decembra pret. l. v bolnišnici usmiljenih sester br. Gregor Skarić, redovnik frančiškan iz Hercegovine v najkrepkejši dobi dovršivši komaj 40 let. Bil je iskren rodoljub, učil se modroslovnih in bogoslovnih nauk na Talijanskem, deloval v Hercegovini domá goreče, ali — zavidovan pobegnil je v Belgrad, kjer je delal 4 leta in 1872 došel v Zagreb, kjer je le tega želel, da doživi osvobodjenja domovine svoje, česar pa žalibog ni dočkal.

V Zagrebu so se une dni prepirali duhovniki, kako bi spravili na dan „Propovednik“ ali „Cerkveni Govornik“, kakor je izhajal v Ljubljani, ali kakor je „Slov. Prijatelj“, ki daje ga na svetlo g. A. Einspieler, in niso se mogli porazumeti med seboj. Kar napové v „Zagr. kat. Listu“ g. H. Hladáček, ako ne izide poziv za „Propovednik“ do Božiča, hoče ga izdajati sam in to meseca svečana, in v naslednjem listu ga že res naznanja, ki stati ima za celo l. 5 gld. av. v. in vredništvo nahaja se v Gradištu v Brodskem okrožju, župnik in prisednik duh. stola, češ: Roma deliberante Saguntum perit. — Tako je prav!

Iz Bele krajine, 31. dec. 1876. Dobili so učitelji svojega c. k. okrajnega šolskega nadzornika v osebi nadučitelja A. Jeršinovica. Kolikor mi moža poznamo — da ne rečem — poznamo ga! Vse ob svojem času! Ker je g. Jeršinovic ud c. k. okrajnega šolskega sveta in kot nadzornik, že tako treba bode nove volitve mesto njega v okrajni šolski svet. G. Stanonik, ki je mož značajan, ki je že več let delal v okrajnem šolskem svetu, zasluži gotovo, da se mu v zahvalo njegovega delovanja čast okrajnega šolskega svetovalca nakloni. Učitelji! narodnjaki! volite ga enoglasno.

Iz Belgrada, 21. decembra. Več dni že stojita dva avstro-ogerska monitorja v Zemunu. V nedeljo popoldne 17. t. m. bil

sem v gradu in sem s trdnjave videl, da se je en monitor približal srbski granici vendar je stal še na Avstrijskem, ravno o tistem času, ko smo s trdnjave gledali avstrijsko vojno ladjo, bilo nas je kacic 20 ljudi, prišel je tje tudi knez in kneginja, ki se je pripeljala, in trije višji oficirji in so gledali na monitor; kaj so govorili, nisem razumel, ker so govorili francosko. V sredo popoldne sem zvedel, kar sem se v četrtek tudi sam prepričal, da je avstrijski monitor v torek zvečer prišel do grada. Srbska straža tega ni pustila in na trikratno klicanje na monitor s svojo puško ustrelila in nekega avstrijskega vojnika ranilo. Govorilo se je, da je tudi umrl. Avstrijski kapitan na to zapove, da se ena granata vrže v srbski grad, kar se je tudi zgodilo, in gradu napravilo nekoliko škode, potem se je zopet mir naredil. Tudi se je na monitoru ena granata po nerodnosti sprožila in več avstrijskih vojakov poškodovala in zaradi tega slučajja kapitan ni pustil dalje streljati. To je uzrok, da so vsi srbski ministri odstopili.

Od zadnjega ponedeljka je prišel ukaz, da od 9. ure zvečer do 5 ure zjutraj nihče ne sme brez svetilnice po ulicah hoditi, ker je premnogo lopov po Belgradu. Pa ko bi tudi lopov ne bilo, je ta ukaz izvrsten, ker po Belgradu je zvečer tako temno, da človek ne vidi drug drugega, ker ni svetilnic po mestu in le pri kakem hotelu brli kakšna lešerba, in to je že imeniten hotel. Tudi tlak je tak, da bi si človek noge polomil, tedaj brez svetilnice res ni mogoče hitro hoditi.

Pretekli teden bilo je več Rusov v Zemunu, kjer so se preveč napili. Začeli so tedaj zabavljati in prijemati za orožje, in moral je priti batalijon avstrijske vojaščine, ki so obkolili Ruse in jim ukazali, da naj se vdajo z lepo, ker bodo sicer streljali. Ko so Rusi videli, da jih je premalo, položili so orožje in se vdali; drugi dan so jih pa avstrijski vojaki pritirali v Belgrad. Tudi sinoči bilo je streljanje na Teraziji, to je v sredi mesta blizu konaka. Stepli so se Rusi in Srbi in prišla je tudi patrola, po kateri je bilo mnogo vpitja; pri streljanju bili so nekteri tudi ranjeni. Tukaj v Belgradu so nekteri Rusi prodali svoje konje in so šli v državni hlev iskati državnih konj, in vsaki je rekel, da je konj njegov in ga na noben način ne spusti iz rok.

Danes, jutri, v soboto in nedeljo še ima

kojake nade, skoro brezi vsakorsne pomoči bi moral do solz ganiti i kameneno srce.“

„Pripeljal sem se v Knjaževac, ki je ta čas bil še živ in vesel. Nikomur se ni sanjalo o groznej nesreči, katera je po nekaj dneh zadela to lepo mesto, razprostrto ob stoku Veličega in Malega Timoka in plodovitej dolini.“

„Zvedel sem, da tu čakajo generala Črnjajeva. Čakal sem ga tudi jaz, zato da bi se mu pokazal. Pripeljal se je po noči iz Zajčara in stopil je v neko gostilnico.“

„Zjutraj, dné 15. (3.) julija precej sem se oglašil polkovniku Beckeru, kateri me je odpeljal pred prvega načelnika. Črnjajevu se je močno mudilo, že je pred hišo čakala njegova kočija. Ne bode napačno, če nekoliko popišem vnanjost tega vojvode, čegar ime je močno poznamenitilo se v Slovanskej zgodovini. Črnjajev je visako vzrastel, podolgovatega in rudečega obličja, brke ima žolte in majhen „Henri-quat“ na bradi; oči je velikih in gibčnih, nosa pa je podolgovatega.“

Govoril je srbski-rusko mešanico in po nekaj prijaznih besedah me je poslal naprej k Horvatoviću na Pandiralo.

„Šel sem k mestnemu načelniku, poprosil sem ga, da bi mi dal voz — in takoj tistega dné se mi je vresničil namen na „komordžij-skem“ vozi. „Komordžiji“ so bojni vozniki v Srbskeji in vsi so kupci, pa ne hodijo v boj, kakor vsi drugi občanje, temuč na svojih vozeh prevažajo živež in ranjence.“

„Nekoliko dni poprej je bila velika in važna bitva pri Zajčaru. Črnjajev sam je načeloval na desnem krilu. V tej bitvi je slavno in junaški padel polkovnik Kirjejev, prvi Rus, ki je svoj život podaril svobodi južnih Slovanov o zdajnej vojski.“

„Blezu 200 ranjencev so bili pripeljali v Knjaževac. Šel sem v glavno Knjaževsko bolnico, da bi videl ta ubogi ljud. Bolnica je bila na dosta velikem prostoru, ali zgrada je bila tesna. Stopim na dvor. Že zdaleč me je pozdravilo stokanje in hrščanje. Po vsem dvoru je bil ranjenec pri ranjencu. Izbe so bile vse prenapolnjene in večina teh nesrečnikov je bila primorana, da je ležala vzunaj pod milim nebom. Vrh tege pa je tega dné nežen dež rosil ná-nje!“

„Rane so jim izpirali in obvezavali jako

urno, ali kako morata ugajati samo en zdravnik in le en ranocelnik, kder je toliko ranjenec! Z vseh strani si slišal tožbe in krik. To je bilo tako, kakor je po mesnicah. Še borišče o bitvi ni strašno tako, kakor je lazaret grozen po bitvi! Nevoljen sem odšel...“

„Ob cesti sem povsodi videl prapor z rudečim križem vred — znamenje bolnišnično. To so bile kavarne in hiše, ki so jih bili popustili bivalci. Po njih so bili vojaci obvezanih rok ali glav sedeli, ležali ali tiho razgovarjali se. Sorodniki iz rodni vasi, žene, otroci in starčki so prihajali povprašat, kako je bolnikom, donašali so jim kruha in mesa.“

„Srbske vojske zdravstvene priprave so iz početka bile jako revne. Še le po nekaj tednih so bile takove, kakoršne morajo biti, a to je Ruska zasluga. Sploh o tej bitvi je bilo več ranjenih, nego mrtvih — zato ker so velike bitke bile redke, pogoste a krvave pa male bitke.“

vsa srbska narodna vojska do 50. leta III. red predstaviti; ako o tem kaj več poizvem, hočem prihodnjič pisati.

V torek 12. t. m. bila je zvečer razsvetljava, zjutraj pa je bila slovesnost v cerkvi, na velikem trgu pa velika parada v spomin srbske svobode; bil je tedaj tudi zapovedan srbski narodni praznik, ki se ponavlja vsako leto.

Danes sem po naključju od nekega kapitana zvedel, da Hubmajer je šel zopet v Bosno; ta kapitan pa ide v Rumunijo v Bukarest, ker pravi, da na Srbskem mu ni prestat; to sem slišal že od več oficirjev in drugih omikanih vojakov.

Domače novice.

V Ljubljani, 5. januarja.

(Prva številka) letošnjega „Slovenca“ je bila zarad dopisa iz Kamnika od slavne policije konfiscirana. Ker je bil stavek po večem že razmetan, nam ni bilo mogoče napraviti družega popravljenega natisa. Zarad praznika pa tudi priklade nismo mogli priložiti.

(Katoliška družba) napravi v nedeljo 7. t. m. ob 6. uri zvečer tombolo, k kateri vladno vabi vse ude.

(Božičnice rokodelskega društva) 1. t. m. se je vdeležilo prav veliko prijateljev in podpornikov omenjenega društva, med katerimi so bili tudi knez in škof dr. Pogačar, ki so v daljem govoru nazočim pojasnovali, kako nas mati sv. cerkev s svojimi prazniki vpeljuje v cerkveno življenje, v kar gg. društvenikom še posebej društvo pripomore, pokazali so pa tudi, kako je Jezus sam s svojim delom pošteno rokodelstvo posvetil in povzdignil, ter spodbujali, svoje delo z višjim namenom sklepati, da bode tako imelo svojo vrednost ne le za čas, temuč tudi za večnost. Potem so sledile deklaracije, med katerimi je „stara bolgarka“ posebno dopadala, in petje. Govori in pesmi rokodelskih pomočnikov so pričali, da društvo pod vodstvom č. g. Janeza Gnjезде vrlo napreduje. Prav dobro se je obnesla igra „kazavec“, ktera ima mnogo smešnega, pa tudi koristni nauk v sebi, da družê rokodelski naj ne želi biti prehitro sam svoj, marveč naj rajše pridno in pošteno svojega mojstra služi. K sklepu je bila tombola z lepimi dobitki. Tako se je tudi letošnja božična veselica rokodelskega društva zvršila v vseobčno zadovoljnost in vsem pričujočim vesel večer napravila. K temu pristavimo le še: Bog obilno povrni vsem dobrotnikom ter pospeševateljem vrlega katoliškega društva rokodelskih pomočnikov in blagoslovi pošteno delo pridnih rok! — Za rokodelske dečke se bode božičnica obhajala na sv. treh kraljev dan 6. t. m.

(Obi roki odtrgala) je 3. t. m. mašina nekemu delavcu v udmatski tovarni za koce. Revež je ostal sicer pri zavesti in je prejel sv. zakramente, vendar je že po noči vsled silnih bolečin umrl. To je zopet nov dokaz, da tudi vajeen človek pri mašinah ni nikdar dovolj previden.

(Umrlo) je meseca decembra v Ljubljani 68 ljudi, 34 možkega in 34 ženskega spola.

(C. kr. deželna komisija za povzdigo konjereje) bo žebce gospodarjev, ki za letos žele dobiti dovoljenja za spuščanje, v Ljubljani ogledovala 20. t. m. dopoldne, v Radolici 23., v Kranji 24. in v Kamniku 26. t. m.

Razne reči.

— † G. J. Zupanec, bivši c. kr. sodnijski predstojnik sedaj v pokoju v Vipavi, je 4. t. m. umrl. Ker je bil ranjki celih enajst let družbenik narodne čitalnice naj mu postavimo v „Slovenca“ mali spominek s temi vsticami. Naj v miru počiva. Pokojnik je zapustil pet hčera in dva sina, oba pri c. k. armadi.

— Vabilo. V nedeljo po sv. treh Kraljih, 7. januarja 1877 ob 11. uri zjutraj, bode reden občni zbor društva Edinost v mestni čitalnici (via S. Francesko Nr. 4). Dnevni red: 1. Potrđilo zapisnika zadnje seje in pregledovanje letnega društvenega računa. 2. Volitev novega društvega odbora. 3. Prošnja do vlade, da bi v prihodnem deželnem zboru predlagala 14 poslancev za okolico. 4. Obravnava policijske zadeve v okolici. Okoličani, ako si želite da česa dosežemo, pridite v zbor vsi, ker v tacih prilikah je najbolj ležeče na tem, da se zbora veliko ljudi vdeleži.

V Trstu, 27. decembra 1876.

Odbor.

— Utonila je na sv. Tomaža dan neka ženska pri Naklem, ko se je v temni noči iz Kranja vračala domu.

— * Književni oglas. Od novega leta počenši izhajajo v Zagrebu pod vredništvom Ljudevita Tomšića vsako soboto na celj poli „Pučke novine“.

časopis za gospodarstvo, obrt i narod.

„Pučke novine“ pisane so prav po domače, tako, da jih tudi vsaki Slovenec brez najmanje težkoče razumeti more. Ker vemo, da naobraženi Slovenci radi segajo po kmečkih spisih in časopisih in da je čedalje večja potreba, da se hrvaški in slovenski narod vsaj v književnem obziru združuje, priporočamo ta novi list vsem rodoljubnim Slovencem tem več, ker se bo ta list posebno tudi na slovenske razmere oziral. Cena za vse leto 4 gl. 60 kr., za pol leta 2 gl. 30 kr., za četrt leta 1 gl. 15 kr. — Naročnina naj se pošilja „knjižari Mučnjak i Senfleben“ duga ulica u Zagrebu.

Prva številka je že gotova, ter se vsakemu naročniku koj odpošlje.

U Zagrebu 26. decembra 1876.

Knjižara Mučnjak i Senfleben.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Č. g. dr. Anton Jeglič postal je kurat v ženski kaznilnici v Begunjah na Gorenjskem. Č. g. Anton Jakšič dobil je duhovnijo Poljanice. Č. g. Jakob Vindišar postal je kaplan v Kranjski gori. Č. g. Janez Čemažar, duhovnik pri sv. Joštu, se poda v pokoj. — Razpisane so te-le duhovnije: Osilnica, Ambrus, Sela, Št. Jošt pri Polhovem gradu, Zlatopolje, Šmihelj pri Žužemberku.

— Razpisi učiteljskih služeb. Na Kranjskem. Na 1razr. ljud. šoli v Nadanjem selu (pri sv. Mihelu) v Postojnskem okraju, služba učitelja z l. p. 500 gl. in prostim stanovanjem v šolskem poslopu. Prošnje do 1. svečana pri krajnem šolskem svetu.

— * Uboj. Na Studencu poljske fare pri Ljubljani so se v soboto večer fantje med seboj stekli. Pri tej priliki je 19 leten malo-pridnež nekega fanta z ročico tako hudo mahnil po glavi, da mu je razbil črepinjo in je moral že drugi dan vsled tega vdarca umreti, nekega družega pa je menda tudi tako hudo ranil, da sedaj bolan leži v bolnišnici. Ali ni čudno, da se uboji tem bolj množé, čem bolj peša vera in se razširja novošegni napredek, in da jim na grad za enega jetnika, ki ga po doslu-

ženi kazni izpusté, pripeljejo 3 ali štiri nove obsojence?

— * „Neues St. Hedwigs-Blatt“ imenuje se zbirka cerkvenih govorov ali pridig, ki jo v Vratislavu s pomočjo mnogih izvrstnih pisateljev in pridigarjev na svetlo daje dr. Mattner, kaplan pri sv. Vincencu v Vratislavu. Dušni pastirji imajo o nekterih prilikah toliko družega posla, kakor izpraševanja, spovedovanja itd., da nimajo časa pridigo izvorno sestavljati in pisati in so veseli, če jim ostaja nekoliko ur, da jo zamorejo memorirati. V takih zadregah človeku zbirka primernih pridig jako prav pride. A pravo polajšanje jim daje le tedaj, če so pridige tako osnovane, da jim učenje ne prizadeva posebnih težav. Ker malo je vstreženo z govorom, ktere ga si človek z veliko težo v glavo vtepe. Ravno v tem oziru smemo gori omenjeno zbirko vsem duhovnikom prav toplo priporočati. Govori so lahko in tudi za prosto ljudstvo umevno osnovani in pri memoriranju ne prizadevajo posebnih težav. Tistim pa, ki so že bolj izurjeni, ali ki hočejo bolj samostalno izdelovati pridige, bode gotovo jako vstreženo s kratkimi osnovami ali načrti, ki se v St. Hedwigsblattu nahajajo. Razun pridig za navadne nedelje in praznike nahajajo se v zbirki tudi govori o raznih prilikah in konečno se obravnava tudi kratka zgodovina homiletike v zadnjih stoletjih. Prav toplo tedaj priporočamo vsem č. duhovnikom omenjeno zbirko, ki bode prihodnje leto štela že 18. letnik, kar najbolj potrjuje njeno izvrstnost. Vsako leto izide 12 snopičev, ki vsi skupaj stanejo 3 gl. in se zamorejo naročiti pri bukvarju Otokarju Klerru, na Starem trgu v Ljubljani.

— Kamniška nanaodna čitalnica bode imela občni zbor v nedeljo 7. t. m. popoldne ob 5. uri. 1. Govor g. predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo. 3. Nasveti posameznih udov. 4. Volitev novega odbora. Vjudno se vabijo vsi čast. gg. udje k obilnej vdeležbi.

Odbor.

Žitna cena v Ljubljani

3. januarja.

Pšenica po 10 gl. 24 kr., rež 6 gl. 60 kr., ječmen 4 gl. 80 kr., oves 4 gl. 20 kr., ajda 6 gl. 1 kr., ječmen 5 gl. 36 kr., turšica 6 gl., fižol 8 gl. hektoliter. Krompirja 100 kil po 4 gl. 10 kr., maslo po 94 kr., mast 85 kr., špeh frišen 64 kr., posušen 75 kr., govedina 48 kr., teletina 54 kr., svinjina 52 kr. kilo. Jajca po 3 kr. Seno pe 3 gid. 15 kr., slama 3 gid. 5 kr. 100 kil.

Telegrafične denarne cene 4. januarja.

Papirna renta 60.95 — Srebrna renta 66.20 — Zlata renta 71.65. — 1860letno državno posejilo 111. — Bankine akeije 817 — Kreditne akeije 139. — London 125.25 — Srebro 114.25 — Ces. kr. celnici 5.98 20-frankov 10.01 1/2.

Loterijske številke.

V Pragi 3. januarja:

10, 59, 25, 83, 68.

Št. 11266.

Razpis službe zdravnika.

Za prosto mesto zdravnika za občine sodnijskega okraja v Kanali z letno plačo 700 gl. in pogojno določenimi dohodki za poti v posamesne občine. (22—3)

Prosilci naj tukaj vložijo svoje prošnje, previdene z dokazi starosti, sposobnosti in znanja jezikov do 20. januarja 1877.

C. kr. okrajno glavarstvo

v Gorici dne 20. decembra 1876.